

2.
aktivitāte

ZIEMAS PIEDZĪVOJUMS MEŽĀ

ATKLĀJUMI

Bērni iepazīst mežu ar visu maņu palīdzību (ziemā īpaši pievēršot uzmanību dzirdei). Balstoties uz savu pieredzi, salīdzina, kā mežs ziemā atšķiras no meža rudenī. Gūst iespaidu, ka arī ziemā ārā var labi pavadīt laiku un justies labi. Ciena meža vidi un tās iemītniekus.

DETEKTĪVU SOĻI	NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI
1. Pārskatām Meža noteikumus	Meža noteikumu plakāts
2. Izvērtējam, ko ņemt līdzi uz mežu ziemā	Meža dienasgrāmatas Darba lapa "Ko ņemt līdzi uz mežu"
3. Gardumu sagatavošana zvēriem	Gardumi dzīvniekiem, diegs, kociņi

1. PĀRSKATĀM MEŽA NOTEIKUMUS

Vēlreiz kopā ar bērniem aplūkojiet plakātu ar noteikumiem, kurus atkārtot pirms došanās uz mežu. Varat jautāt: "Cik labi mēs ievērojam šos noteikumus, kad devāmies uz mežu rudenī? Ko mēs šoreiz varētu darīt citādi? Vai ziemā mežā vajadzēs uzvesties piesardzīgāk? Ja jā, tad kāpēc?" Aukstumā var nosalt kājas un rokas. Daži zvēri guļ ziemas miegu.

2. IZVĒRTĒJAM, KO ŅEMT LĪDZI UZ MEŽU ZIEMĀ

Aiciniet skolēnus ieskatīties Meža dienasgrāmatas darba lapā "Ko ņemt līdzi uz mežu". Jautājiet skolēniem: "Ko vēl varētu pievienot šim sarakstam? Ko likt mugursomā? Kas jāvelk mugurā, lai mežā justos ērti ziemā?" Pēc nelielas diskusijas, bērni nepieciešamās lietas iezīmēs savās meža dienasgrāmatās (piemēram, uzvilkt labus ziemas apavus, siltu jaku, cepuri, cimdsus, šalli, bet somā ielikt papildu cimdu un zeķu pāri, uzskodu un dzērienu, kas tiem tiks justies silti).

3. GATAVOJAM GARDUMUS DZĪVNIEKIEM

Aiciniet bērnus sagatavot kādu gardumu meža dzīvniekiem. Varat dot katram bērnam atsevišķu uzdevumu, kas kuram jāgatavo, lai gan mēs dodam priekšroku šī jautājuma apspriešanai ar bērniem kādu laiku pirms brauciena: "Kā jums šķiet, kas meža dzīvniekiem garšotu un kas viņu vēderiem ne visai patiktu? Kuras lietas, kas jau atrodas mūsu mājās, varētu garšot dzīvniekiem?" Diskusijas laikā varat atgādināt, kādi dzīvnieki dzīvo mežā, lai bērniem rastos pēc iespējas vairāk interesantu ideju. Pēc tam, kad visas idejas ir pierakstītas, varat vienoties ar bērniem par to, ka katrs no viņiem līdzī nē vienu lietu no saraksta.

PIEMĒRI:

- * dažādas sēklas (saulespuķu, sezama, linu, ķirbju, magoņu utt.);
- * augļi (āboli, bumbieri vai arī kaltēti āboli);
- * graudaugi (kukurūza, kvieši, griķi);
- * žāvēti augļi (dzērvenes, mežrozītes, mellenes, lācenes, rozīnes utt.) – iespējams, kādi no šiem augļiem jau ir jūsu grupā, ja rudens ekskursijas laikā kopīgi lasījāt meža vēltes;
- * viss, kas atrodams pieliekamajā (kartupeļi, bietes, burkāni, kolrābji);
- * čiekuri, kastaņi.

Uzkoda uz kociņa – ābolus, kartupeļus vai bietes uzsprauž uz kociņiem un iesprauž zemē.

Ābolu ezis – skolēni dažādus našķus sasprauž uz kociņiem un šos kociņus iesprauž ābolā.

Sēklu čiekurs – barotava no sēklām un taukiem. Ir nepieciešams drošā veidā izkausēt taukus, iebērt tajos sēklas un šajā masā iemērkāt lielu čiekuru, pie kura jau ir piestiprināts diegs.

Uzkoda uz kociņa

Ābolu ezis

Barotava sēklām

Kokosrieksts

Sēklu čiekurs

DODAMIES ZIEMAS PIEDZĪVOJUMĀ MEŽĀ

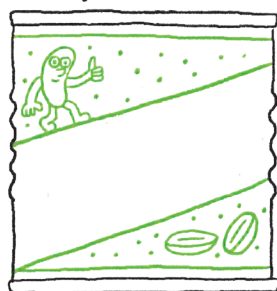
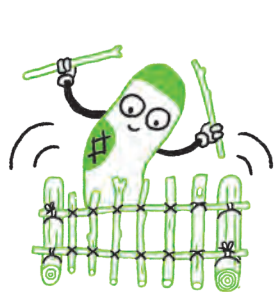
DETEKTĪVU SOĻI	NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI
1. Rosinām interesi	Zeķes
2. Spēlējam izdzīvošanas spēli	-
3. Sekojam zvēru pēdām	Darba lapa "Zvēru pēdas"
4. Ķeram ziemas krāsas	Balta kartona sloksnītes
5. Redzam, bet neesam redzami ziemā	-
6. Atrodam Zeķu štābiņu mežā	-
7. Fiksējam dabas mainīgo skaistumu	Fotoaparāts
8. Rūpējamies par dzīvniekiem ziemā	Sagatavotie našķi, maisiņš
9. Dalāmies iespaidos	-

1. ROSINĀM INTERESI

Skolotāja mežā sasveicinās ar pārējām Zeķēm (kas var būt uzvilktas virs cimdziem) un aicina bērnus saskatīt atšķirības starp mežu rudenī un ziemā: "Rudenī mežs bija tik pilns ar krāsām, ka bija grūti visu laiku neskatīties apkārt – lapas, ogas – visur bija kaut kas krāsains. Taču tagad ir ziema! Šobrīd, paskatoties mums visapkārt, viss ir balts un brūns. Kā būtu, ja šoreiz mēs vairāk klausītos, nekā skatītos? Māni māc ziņkāre par to, ko ziemas laikā mēs varētu sadzirdēt... Kā ir ar tevi? Vai tu arī esi nepacietīgs? Un ko mēs šodien ņemsim līdzi, lai ievietotu Piedzīvojumu ķerājā? Mēs atkal varētu atrast dārgumus!"

DĀRGUMI. Ziemas braucienam sagatavojiet ielaminētu papīru, uz kura izdrukāta darba lapa "Meža muzikanti". Šoreiz "dārgumus" varat paslēpt, piemēram, zem sniega vai lapām.

DARBA LAPA – MEŽA MUZIKANTI

2. SPĒLĒJAM IZDZĪVOŠANAS SPĒLI

Šis spēle palīdz bērniem sasildīties un atklāj arī dabas likumus ziemā, kad barība dzīvniekiem ir ļoti ierobežota un visiem var nepietikt. Bērni noliek vienā līnijā savas mugursomas un sadalās 2 grupās, kas novietojas katra savas līnijas pusē. Bērni abās komandās saskaitās un atceras savu kārtas skaitli.

Skolotājs aicina bērnus salikt pie mugursomām dažādus apkārt esošos dabas priekšmetus – čiekurus, zarus, mizas utt. Abas komandas nostājas vienādā attālumā no mugursomu veidotās līnijas. Tad skolotājs izsauc kādu skaitli un nosauc priekšmetu, kas jāķer pie iedomātās līnijas. Izsauktie skaitļi no abām komandām skrien pakaļ šim priekšmetam. Skolotāja turpina saukt skaitļus, līdz uzvar komanda, kura savākusi lielāku lietu skaitu. Skolotājs var vaicāt: "Kā jūs jutāties brīdī, kad izdevās noķert vajadzīgo lietu? Kā jutāties, kad meklētā lieta vairs nebija atrodamā? Līdzīgi var justies arī dzīvnieki, kad meklē sev barību ziemā, kad tā ir ļoti ierobežota!"

3. SEKOJAM DZĪVNIĒKU PĒDĀM

Izdaliet skolēniem darba lapas, uz kurām attēlotas dzīvnieku pēdas, un ļaujiet viņiem tās meklēt turpmākā ceļa garumā. Ja tie atrod kādas interesantas pēdas, tiem jāmēģina kopīgi tās atpazīt.

Aiciniet bērnus (un to Zeķes) rīkot izmeklēšanu, lai atrastu arī nākamo pieturas vietu: "Tagad jūs variet pārbaudīt savas detektīvu prasmes, lai sekotu zvēru pēdām, kā arī meklētu īpašo vietu – ainavu, kuru mēs uzņēmām fotogrāfijās rudens meža apciemojuma laikā."

4. ĶERAM ZIEMAS KRĀSAS

Šī aktivitāte var noritēt, pārvietojoties no vienas vietas uz otru. Aiciniet bērnus atcerēties, kā viņi vāca dabas krāsas rudenī. Tagad tiem ir iespēja izveidot meža ziemas krāsu paleti. Bērni saņem kartona strēmelītes, uz kurām atzīmēt krāsas un toņus, kurus viņi spēj saskatīt pa ceļam. Ieteicams izvēlēties maršrutu, kurā bērni var droši plūkt arī ko dzīvu – priežu skuju, sūnas utt. Kad esat nokļuvuši nākamajā vietā, varat aplūkot cits cita krāsu paleti un par tām parunāt: "Kādas krāsas tu atradi? Kā krāsu meklēšana ziemā atšķiras no krāsu meklēšanas rudenī? Vai process bija vienkāršāks? Vai atradi ko interesantu, meklējot krāsas?"

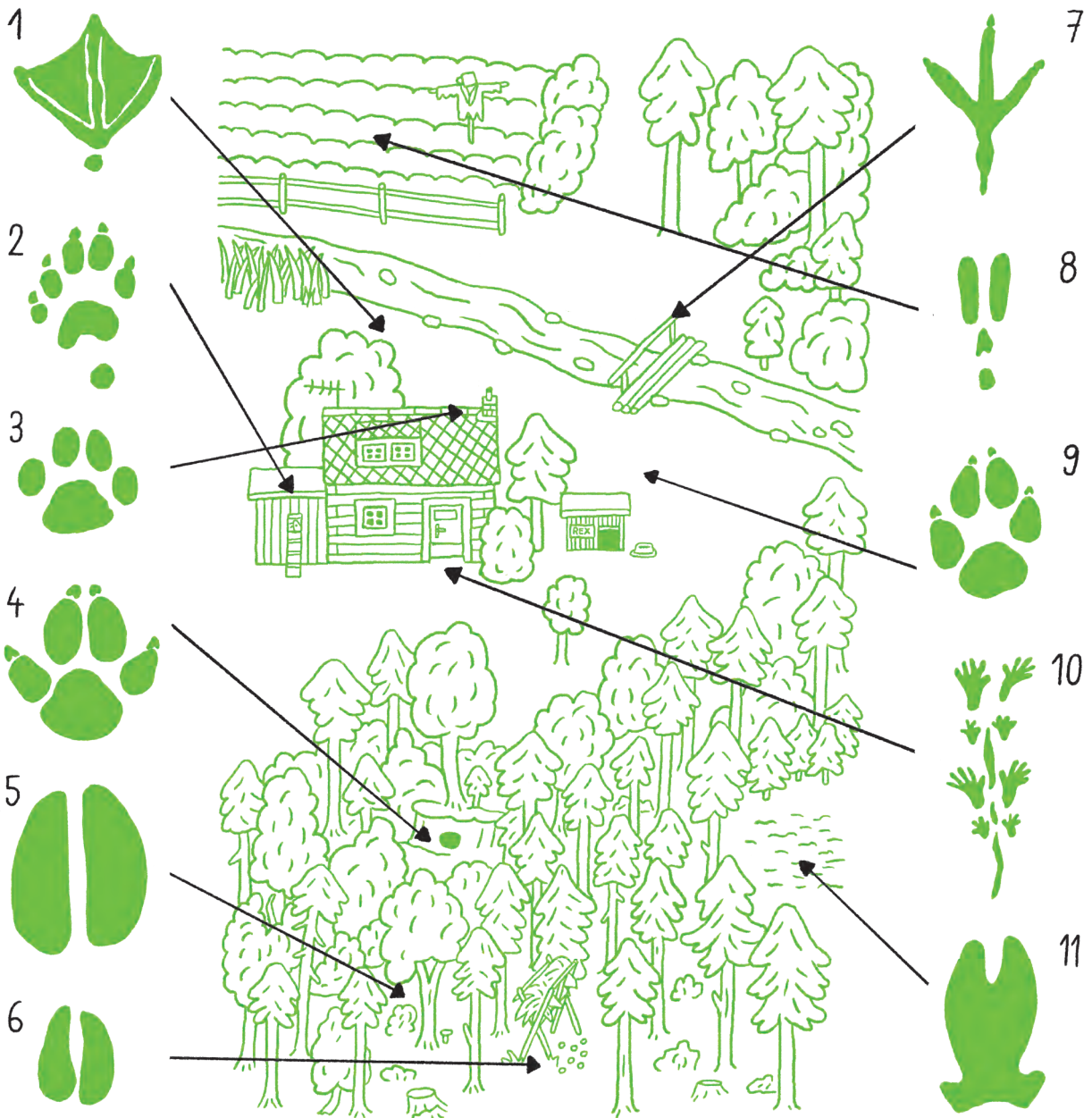
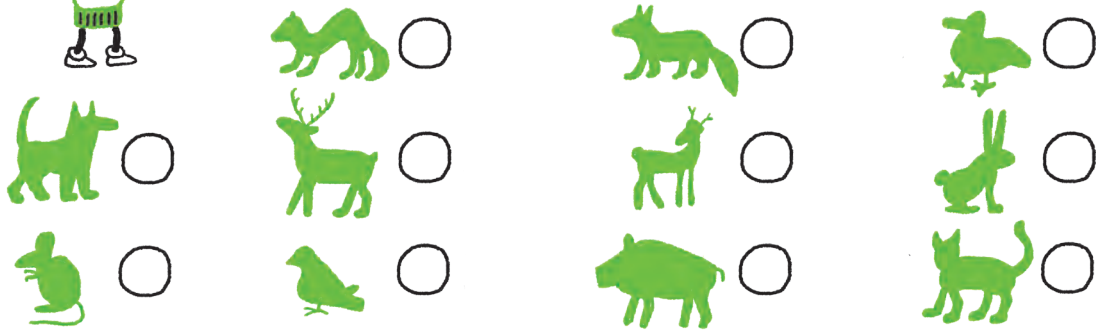
5. REDZAM, BET NEESAM REDZAMI ZIEMĀ

Šī spēle ir līdzīga tai, kuru bērni spēlēja rudenī. Ņemot vērā laikapstākļus, šo spēli varēsiet spēlēt tikai neilgu laiku, bet ir svarīgi, lai skolēni gūst iespaidu par to, kā norit slēpšanās mežā rudens un ziemas laikā. Varat izmantot to pašu vietu, kuru izmantojāt rudenī, lai būtu vienkāršāk pamanīt atšķirības slēpšanās procesā. Vēlreiz ar somām atzīmējiet spēles laukumu. Šoreiz bērni apgūs arī to, kādu lomu meža audzēšanā spēlē mednieks.

Dažas no somām izmantojiet, lai izveidotu "priežu jaunaudzī". Bērnu uzdevums būs tēlot izsalkušus briežus un stirnas, kuri mēģinās piekļūt saviem gardumiem – mazajām prjeditēm, vienlaikus izvairoties no mednieka, kas apsargā šo jauno mežu, lai tas spētu izaugt liels. Mednieka lomu uzņemas skolotājs, kurš mēģinās noķert ikvienu, kas tuvojas priežu jaunaudzei.

Bērni slēpsies, un to uzdevums būs soli pa solim nokļūt līdz mugursomu kaudzei. Skolotājs aprakstīs apģērbu, kas pievērsīs viņa uzmanību (vieglāk ir aprakstīt apģērbu un vietu, nekā nosaukt bērna vārdu). Ja bērns dzird sava apģērba aprakstu, viņam ir jāatkāpjas apmēram piecus soļus atpakaļ un jāslēpjas vēlreiz. Galvenais spēles uzdevums ir nevis uzvara, bet gan izpratne par to, cik svarīgi mežā ir saplūst ar apkārtējo vidi, ja dzīvnieks nevēlas kļūt par medījumu vai laupījumu kādam plēsējam. Viena spēle ilgst aptuveni 5–10 minūtes, un tai var būt vairāki piegājieni. Arī šoreiz spēles beigās ir svarīgi dalīties pieredzē. "Kāds apģērbs vai augi palīdzēja noslēpties labāk? Kas slēpšanos padarīja sarežģītāku? Kāpēc ir svarīgi nebūt redzamam arī ziemā? Vai bija kāda atšķirība starp šo spēli rudenī un ziemā?"

DARBA LAPA – SEKOJAM DZĪVNIEKU PĒDĀM

6. ATRODAM ZEĶU ŠTĀBIŅU MEŽĀ

Kad bērni ir atraduši to pašu Zeķu štābiņu vietu, kuru izvēlējās rudens brauciena laikā, viņu uzdevums būs parādīt Zeķēm, kā šī vieta ir mainījusies. Vai ir kādas lietas, kuras šeit vairs nav pamanāmas? Kā bērni šeit jūtas šobrīd, ko īpašu tie redz? Ari ziemā mēģiniet atrast kādu dabas priekšmetu, kuru bērni var paņemt līdzī uz bērnudārzu, lai ievietotu Piedzīvojumu ķērājā (akmens, zars, interesants čiekurs...). Ari šoreiz, ja ir pietiekami daudz laika, varat uzņemt dažas fotogrāfijas.

7. FIKSĒJAM DABAS MAINĪGO SKAISTUMU

Ekskursijas noslēgumā kopā ar bērniem atrodiēt to pašu vietu, kuru fotografējāt rudenī. Bērni to var darīt patstāvīgi vai ar rudens fotogrāfiju palīdzību. Ar bērniem pārrunājiet to, kā šī vieta ir mainījusies, un izveidojiet pēc iespējas precīzākus šīs vietas zīmējumus vai fotogrāfijas ziemā. Uzturēšanās šajā vietā var būt neilga; viss ir atkarīgs no tā, kā jūtas bērni.

8. RŪPĒJAMIES PAR DZĪVNIEKIEM ZIEMĀ

Bērniem ir iespēja viņu sagatavotos našķus izvietot mežā, vietās, kur dzīvnieki varētu doties meklēt barību – uz zvēru takām, mežmalās (kaut ko var nolikt zemē pelēm, zaros putniem, vāverēm utt.). Noslēgumā Zeķes var novēlēt zvēriem izbaudīt maltītes un atcerēties vietas, kur šie našķi tiek novietoti – pavasarī varēs izpētīt to, kas palicis pāri.

Dārgumu atrašana. Kamēr bērni izvieto dārgumus, skolotājs var paslēpt "dārgumu" – ielaminēto darba lapu "MEŽA MUZIKANTI". Kad bērni to atrod, kopā to izpētiet un aiciniet bērnus atrast dabas priekšmetus, kurus tie varētu izmantot meža skaņu radīšanai klasē. Šos priekšmetus var salikt vienā maisā.

9. DALĀMIES IESPAIDOS

Šīs ekskursijas noslēgumā ir svarīgi dalīties jauniegūtajā pieredzē. Mēs iesakām vēlreiz kopīgi atkārtot to, ko kopīgi esiet pieredzējuši un kuras lietas atmiņā palikušas visspilgtāk. Varat dot bērniem nedaudz laika, lai atrastu vēl kādu priekšmetu atpakaļceļā uz bērnudārzu, ko ievietot Piedzīvojumu ķērājā.

ATSKATĀMIES UZ ZIEMAS PIEDZĪVOJU MEŽĀ

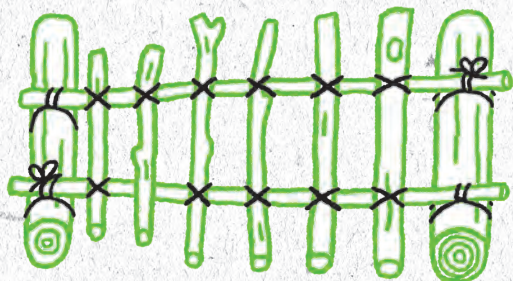
DETEKTĪVU SOĻI	NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI
1. Atceramies piedzīvojumus	Zeķes, piedzīvojumu ķērājs, dabā atrastie priekšmeti, Meža dienasgrāmata, krāsaini zīmuli
2. Pārskatām Meža noteikumus	Plakāts, marķieris
3. Kļūstam par meža mūziķiem	Dabā atrastie priekšmeti, diegs, šķēres
4. Spēlējam Zeķu teātri	Audums ar caurumiem, zeķes... (ja nepieciešams, arī dabas priekšmeti)

1. ATCERAMIES PIEDZĪVOJUMUS

Kad pēc pārgājiena pagājusi vismaz nedēļa, skolotājs sapulcina skolēnus ap Piedzīvojumu ķērāju, aicinot tos ņemt līdzi savas Zeķes un Meža dienasgrāmatas. Skolotājs velk ārā priekšmetus no Piedzīvojumu ķērāja kastes un rosina bērnus izstāstīt, kas Zeķēm bija mežā interesantākais? Kas bija pārsteidzošākais?

Vienu no dabas materiāliem no Piedzīvojumu ķērāja var nodēvēt arī par sava veida "runas akmeni" – tas, kuram šis priekšmets ir rokās, drīkst runāt, taču, kad viss ir pateikts, priekšmets jāpadod tālāk nākamajam bērnam. Kad bērni beiguši izteikties, viņi uzzīmē savu mīļāko ziemas piedzīvojumu Meža dienasgrāmatā.

Parādās arī kāds pārsteigums, ko skolotājs var izcelt no Piedzīvojumu ķērāja – pācīna ar diegiem un ilustrētu instrukciju, kā pagatavot pašiem savu koka ksilofonu no diegiem un zariem! Izpētot instrukciju, bērni jau zinās, kas darāms, vai arī skolotājs var tiem palīdzēt.

2. PĀRSKATĀM MEŽA NOTEIKUMUS

Bērni pārskata iepriekš izveidoto Meža noteikumu plakātu, uz kura attēlota uzvedība, kas jāievēro, atrodoties mežā. Kopīgi atzīmējiet plakāta malā, kuri no noteikumiem bērniem padevās vislabāk ziemas pārgājienā. Ja ir kādi noteikumi, ar kuriem bijušas grūtības rudenī un ziemā, varat mēģināt plānot, ko varētu darīt citādi pavasara piedzīvojuma laikā. Pielieciet plakātu atpakaļ pie sienas.

3. KĻŪSTAM PAR MEŽA MUZIKANTIEM

Klasē sagatavojiet brīvu vietu, kur novietot visus dabā atrastos priekšmetus un pagatavot mūzikas instrumentus atbilstoši darba lapai "Meža muzikanti". Pēc tam iedrošiniet bērnus izmēģināt, kā šie priekšmeti skan, kurus no šiem priekšmetiem viņi gribētu izmantot Zeķu teātrī. Kopā varat izveidot arī koka ksilofonu (bērni diegus un instrukcijas saņēma no Piedzīvojumu ķērāja). Šīs aktivitātes beigās varat kopīgi mēģināt radīt ritmisku mūziku.

4. SPĒLĒJAM ZEĶU TEĀTRI

Kopā ar bērniem vienojieties par to, ko no mežā pieredzētā šoreiz attēlosiet Zeķu teātrī (kuras no pieredzēm bija priecīgas vai saspringtas, kurās bērni visvairāk iesaistījās, kuras būtu vienkāršāk attēlot utt.). Pienācīgi nostipriniet audumu piemērotā vietā telpā (ar virvju palīdzību, vai arī to var turēt bērni) un mēģiniet atainot dažas no mežā gūtajām pieredzēm, lai atsvaidzinātu bērnu atmiņu par to, kā jāveido Zeķu teātris.

PADOMS

Pirms pavasara piedzīvojuma mežā kopā ar bērniem izveidojiet ikvienam papīra krūzīti, lai nedaudz sagatavotos meža smaržu "ķeršanai". Savāciet šīs sagatavotās krūzītes, uz kurām ir vārdi, zīmējumi, un atdodiet tās bērniem tikai tad, kad nokļūstat pavasarī mežā.

